

Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssin palautteen arviointia

Kirsi Kaartinen
Anni Kuhalainen

12/2024

KANSA-KOULU 6

Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssi – Grundkurs i dokumentering
inom socialvården



Sisällys

1 Taustaa	2
2 Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssin pilotointi.....	3
2.1 Peruskurssin pilotoinnin julkaisuprosessi	3
2.2 Pilotoinnin mittarit ja seuranta.....	4
2.3 Pilotoinnin käyttäjätestaus	4
2.4 Peruskurssin palautekyselyn toteuttaminen	4
3 Pilotin arviointia ja palautekyselyn analysointia	5
3.1 Palautekyselyn vastaajien taustatietojen tarkastelua.....	5
3.2 Sosiaalihuollon kirjaamisen osaaminen ja oppimistavoitteiden saavuttaminen	7
3.3 Palaute kurssin sisällöstä ja toteuttamistavasta	9
3.4 Kurssista saatu avoin palaute	10
4 Yhteenveto ja johtopäätökset peruskurssin pilotoinnista	12

Erillisenä dokumenttina Liite 1. Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssin palautekysely.

1 Taustaa

Kansa-koulu 6 oli kaikkien sosiaalialan osaamiskeskusten yhteinen hanke, jonka toteuttivat Vasso, ISO, Socca ja Pikassos. Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi hankkeelle avustusta ajalle 1.5.-31.12.2024. Avustus oli osa Suomen kestävä kasvun ohjelmaa, jonka rahoitus tulee EU:n kertaluonteisesta elpymisvälineestä (NextGenerationEU).

Kansa-koulu 6 -hankkeen tavoitteena oli edistää sosiaalihuollon kirjaamiskäytäntöjen kehittämistä kansallisesti. Hanke pyrki myös turvaamaan Kansa-koulun kirjaamismateriaalin jatkohyödyntämisen eri tahojen kirjaamisen kehittämisessä ja mahdollisuuksien mukaan osana kansallista tukea.

Hankkeen toiminta tuki erityisesti hyvinvointialueita vahvistamaan sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta tukevaa tietopohjaa ja vaikuttavuusperusteista ohjausta, sillä laadukas sosiaalihuollon kirjaamisen perusosaaminen sekä kirjaamisen kehittäminen ovat sen edellytyksiä. Hanke pyrki vahvistamaan kansallisesti yhtenäistä ymmärrystä sosiaalialan kirjaamisen perusteista, minkä arvioitiin tuottavan välillisesti yhtenäisempiä toimintakäytäntöjä ja sitä kautta ehkäisevän myös eriarvoistavia kirjaamiskäytäntöjä asiakastyössä.

Kansa-koulu 6 -hankkeen ensimmäisen työpaketin tavoitteena oli edistää sosiaalihuollon kirjaamisen perusosaamisen lisääntymistä kansallisesti. Toisen työpaketin tavoitteena oli tunnistaa, arvioida ja soveltuvin osin yhdistää Kansa-koulun toimintamalleja ja materiaaleja osaksi kansallista kirjaamisen tukea. Lisäksi hankkeessa tiivistettiin verkostoyhteistyötä ja tuettiin alueellisten kirjaamisverkostojen ja THL:n kansallisen kirjaamisverkostotoiminnan yhteistoimintaa. Hankkeen ensisijaisina kohderyhminä olivat sosiaalihuollon palveluja tuottavat julkiset ja yksityiset organisaatiot sekä niissä sosiaalihuollon palveluissa työskentelevät ammattilaiset. Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssi ja hankkeen toimintaa tukeva viestintä toteutettiin kaksikielisesti.

Tämä dokumentti liittyy erityisesti hankkeen ensimmäiseen työpakettiin eli sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssin pilotointiin. Peruskurssin pilotointia arvioitiin osittain myös hankkeen toisessa työpaketissa. Peruskurssi oli tarkastelun ja arvioinnin kohteena hankkeeseen liittyvässä Avainhenkilöverkostossa, jossa oli mukana kirjaamisen kehittäjiä hyvinvointialueilta, yksityisistä organisaatioista, koulutusorganisaatioista ja sosiaalialan osaamiskeskuksista. Lisäksi peruskurssin toteutusta seurattiin hankkeen projektiryhmässä, jossa oli hankehenkilöstön lisäksi edustajia THL:stä, Kelasta ja Sosiaali- ja terveysministeriöstä. Projektiryhmässä arvioitiin myös peruskurssin jatkohyödyntämisen tarvetta ja mahdollisuuksia.

Tämän dokumentin tarkoitus on toimia lisämateriaalina hankkeen loppuraportille. Aluksi kuvataan peruskurssin pilotointiprosessia. Tämän jälkeen siirrytään kurssista kerätyn palautteen analysointiin. Analyysi rajattiin perustasolle ja siinä käytettiin Webropol-sovelluksen omia analyysityökaluja kuten suodatusta ja ryhmien vertailua (ristiintaulukointi). Tilastollisia analysointeja olisi voinut tehdä syvällisemmin ja laskea esimerkiksi tilastollisia todennäköisyyksiä, tähän ei valitettavasti kuitenkaan ollut mahdollisuutta lyhyen hankeajan puitteissa. Dokumentin viimeisessä luvussa kuvataan johtopäätöksiä peruskurssin pilotoinnista. Hankkeen palautekysely sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssista on kokonaisuudessaan tämän dokumentin liitteenä.

2 Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssin pilotointi

Kansa-koulu 6 –hankkeessa toteutettiin Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssi kaikille avoimessa ja saavutettavassa digitaalisessa koulutusympäristössä sekä suomen- että ruotsinkielisenä. Kurssi soveltuu sekä sosiaalihuollon asiakastietoa kirjaaville työntekijöille että alan opiskelijoille. Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssi on ennen kaikkea tiivis tietopaketti sosiaalihuollon kirjaamisesta, sitä määrittävästä lainsäädännöstä ja kansallisesta ohjauksesta. Kurssin kautta saavutettu osaaminen tukee kansallisten kirjaamisohjeiden käyttöönottoa, sosiaalihuollon ammatillisen kirjaamisosaamisen vahvistumista sekä pidemmällä aikavälillä myös sosiaalihuollon tietopohjan laadun parantumista.

Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssista tehtiin täysin itseopiskeltava kokonaisuus. Kirjaamisen keskeisimpiä asioita käsiteltiin kurssilla neljän moduulin kautta:

- 1) Ketkä sosiaalihuollossa kirjaavat ja miksi?
- 2) Mistä hyvä sosiaalihuollon kirjaaminen koostuu?
- 3) Mihin ja miten sosiaalihuollon tietoa kirjataan?
- 4) Miten sosiaalihuollon kirjauksia hyödynnetään ja käytetään?

Peruskurssi ohjasi oppijaa myös lisätiedon äärelle kansallisten kurssien, ohjeistusten ja materiaalien pariin. Peruskurssin lopussa olivat lisäksi omat osionsa osaamisen testaamiselle ja palautteen antamiselle. Kurssin saavutettavuutta ja hyödynnettävyyttä arvioitiin kurssin suorittajilta saatujen palautteiden perusteella.

2.1 Peruskurssin pilotoinnin julkaisuprosessi

Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssin suomenkielisen version tuotanto- ja julkaisuprosessi toteutettiin yhteistyössä eOppivan kanssa 8.5.–6.6.2024 välisenä aikana. Noin viisi viikkoa kestäneeseen tuotantoprosessiin sisältyivät seuraavat vaiheet: aloitus- ja käsikirjoitustyöpajat, katsaus koulutuksen visuaaliseen ja videotuotantoon, visualisoinnin tarkistuspalaveri, käyttäjättestaus, käyttäjättestauksen palautteen läpikäyminen ja kurssin viimeistely ennen sen julkaisemista.

Tuotantoprosessin aikana kurssin käsikirjoitusta muokattiin ja paranneltiin useaan otteeseen. Kurssille ideoitiin ja lisättiin myös esimerkkejä, tehtäviä ja toiminnallisia elementtejä sekä visualisoinnit. Lisäksi käsikirjoitettiin ja toteutettiin kurssin sisältämät videot, ja laadittiin kurssin palautekysely. Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssi julkaistiin 6.6.2024. Kurssin julkaisusta viestittiin monikanavaisesti hankkeen omissa kanavissa (uutiskirje, some, verkkosivut), sähköpostitse sekä eri verkostoissa ja tilaisuuksissa.

Suomenkielisen version julkaisemisen jälkeen pidettiin eOppivan kanssa ns. datatsekki kolmen kuukauden kuluttua julkaisusta. Tässä tapaamisessa tarkasteltiin eOppivan keräämää dataa kuten kurssin suorittaneiden määriä ja kurssista eOppivan keräämää palautetta. Kurssista viestittiin säännöllisesti hankkeen keskeisille toimijoille koko pilotoinnin ajan.

Ruotsinkielisen kieliversion “Grundkurs i dokumentering inom socialvården” tuotantoprosessi toteutettiin eOppivan kanssa 1.6.–19.9.2024 välisenä aikana. Tässä prosessissa suomenkielisen kurssin käsikirjoitus käännettiin ruotsiksi. Käsikirjoituksen käännös oikoluettiin ja kurssiin tehtiin vielä tarvittavia muutoksia ennen sen julkaisemista 19.9.2024. Myös ruotsinkielisestä kurssista viestittiin monikanavaisesti läpi sen pilotointiajan.

2.2 Pilotoinnin mittarit ja seuranta

Hankkeessa tavoiteltu tuotos oli Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssipilotin toteuttaminen saavutettavassa digitaalisessa koulutusympäristössä suomeksi ja ruotsiksi. Mittareiksi määriteltiin julkaisuprosessin mittari eli käyttäjätestauksen palaute, varsinaisen pilotoinnin mittarit eli kurssin suorittaneiden antama palaute sekä suomen- ja ruotsinkielisen kurssin suorittaneiden määrät.

Seurannan välineinä toimivat kurssia testanneiden kohderyhmäedustajien käyttäjäarvio digikoulutuksesta, kurssin loppuarvioinnin oppimisen kysymyspatteriston keskiarvo ja kurssin suorittaneiden yhteismäärä, jossa tavoiteltiin minimissään 2500 käyttäjää.

2.3 Pilotoinnin käyttäjätestaus

Ennen peruskurssin julkaisua kurssin käyttäjätestaukseen osallistui kahdeksan autenttista kohderyhmän edustajaa. Testaajat suorittivat kurssin yhden päivän aikana antaen siitä palautetta osio kerrallaan. Lisäksi heiltä kysyttiin arvio kurssin suoritusajasta ja palautetta kurssista yleisesti. Testaajissa oli taustaltaan hoitajia, sosiaalialan ammattikorkeakoulutettuja, sosiaalityöntekijöitä, opiskelijoita ja kehittäjiä. Testaajia oli mukana vaihtelevasti sosiaalihuollon eri palvelutehtävistä ja eri puolilta Suomea. Käyttäjätestaajat luonnehtivat koulutusta selkeäksi ja vaivattomaksi suorittaa. Kurssin toteutusta ja sen oppimateriaaleja pidettiin monipuolisina. Palautteissa tuotiin esille muun muassa, että kurssi tulee helpottamaan perehdyttämistä ja kirjaamisen perusteiden kertaamista. Saadun palautteen perusteella kurssiin tehtiin vielä tarkennuksia ja pieniä muutoksia. Kurssin suoritus aika muutettiin esimerkiksi vastaamaan käyttäjätestaajien arviota, jolloin kurssin viitteelliseksi kestoksi asetettiin yli 60 minuuttia.

2.4 Peruskurssin palautekyselyn toteuttaminen

Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssin arvioinnin tueksi toteutettiin palautekysely Webropol-kyselynä. Palautekysely avautui erillisestä linkistä sosiaalihuollon kurssin suorittamisen päätteeksi. Kyselyssä oli vain yksi pakollinen kysymys, joka koski kurssin kieliversiota. Palautekysely toteutettiin suomeksi suomenkielisen kurssin yhteydessä ja käännettiin ruotsiksi ruotsinkielisen kieliversion toteutuksen yhteydessä. Palautekyselyn kysymykset ovat tämän koosteen liitteenä 1.

3 Pilotin arviointia ja palautekyselyn analysointia

Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssin kaksikielinen pilotointi toteutui hankkeessa suunnitellusti ja kaikki hankkeelle asetetut, mittarein seuratut tavoitteet saavutettiin.

Hankkeen palautekyselyyn saatiin yhteensä 807 vastausta 19.11.2024 mennessä. eOppivalta saadun tiedon mukaan sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssin oli kyseiseen päivämäärään mennessä suorittanut yli 12 000 henkilöä. Arvioimme tämän tiedon perusteella, että sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssista saadun palautteen määrä suhteessa kaikkiin kurssin suorittaneisiin olisi alle 7 %. Palautetta antaneiden taustatietoja tarkasteltaessa todettiin, että hankkeen palautekyselyyn saatiin monipuolisesti vastauksia eri sektoreilta, opiskelijoilta, eri sosiaalihuollon ammattinimikkeillä ja eri palvelutehtävissä toimivilta sekä maantieteellisesti eri puolella Suomessa työskenteleviltä ammattilaisilta. Vastaajamäärät vaihtelivat jonkin verran kysymyksestä riippuen.

Palautekyselyn sulkemisaika määriteltiin tietoisesti siten, että ruotsinkielisestä kurssista ehdittäisiin saamaan palautetta kahden kuukauden ja suomenkielisestä kurssista noin viiden kuukauden ajalta. Kyselyn suomenkielisen kurssin osalta palautteita ehdittiin tarkastella ennen palautekyselyn sulkemista jo muutamaan otteeseen. Jo tällöin havaittiin, että aineistossa oli saavutettu niin sanottu saturaatiopiste, ja että vastauksia oli riittävästi tulosten tarkasteluun eri vastaajaryhmien välillä.

3.1 Palautekyselyn vastaajien taustatietojen tarkastelua

Vastaajien tarkastelu kieliversioittain

Ruotsinkielisen kurssin pilotoinnin alkaessa (19.9.) palautekyselyyn lisättiin kysymys siitä, kumman kieliversion vastaaja oli suorittanut. Tiedossa oli jo aiemmin, että ruotsinkieliset henkilöt olivat suorittaneet suomenkielistä kurssia ennen kuin heille oli saatavilla ruotsinkielinen kurssi. Tämä kävi ilmi suomenkielisen kurssin palautekyselyyn annetuista ruotsinkielisistä avoimista palautteista. Sen jälkeen, kun palautelomakkeeseen lisättiin kysymys kurssin kieliversiosta, kaikista palautetta antaneista 807 henkilöstä 29 ilmoitti suorittaneensa kurssin ruotsinkielisen version.

Vastaajien jakautuminen eri sektoreihin taustaorganisaation mukaan

Palautekyselyyn vastanneista (n=803) selvästi suurin osa, noin 72 % edusti julkista sektoria (N=580). Yksityistä sektoria, mukaan lukien järjestöjä, vastaajista edusti 22 % (n=177). Kolmanneksi suurin vastaajaryhmä olivat opiskelijat (5 %, N=40). Muut vastaajat (n=6) edustivat joko koulutusorganisaatiota tai muuta sektoria.

Vastaajien työn kohdentuminen maakunnittain

Palautekyselyyn saatiin vastauksia kaikista maakunnista Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Eniten palautetta kurssista saatiin Varsinais-Suomen alueelta, mikä oli vastauksista noin 46 % (n=363). Varsinais-Suomen suuri osuus näyttäytyi myös kurssin suorittaneissa eOppivalta saadun datan yhteenvedossa ja mukaili sitä. Syy Varsinais-Suomalaisten aktiivisuuteen johtui todennäköisesti siitä, että kurssi oli viety osaksi Varsinais-Suomen hyvinvointialueen koulutusrakennetta ja asetettu henkilöstölle pakolliseksi. Seuraavaksi eniten vastauksia palautekyselyyn saatiin Lapista (yli 9 %, n=73) ja Pirkanmaalta (miltei 7 %, n=55).

Huomioitavaa on, että työalueensa Varsinais-Suomeen kohdistaneiden vastaukset eivät eronneet merkittävästi muuta Suomea edustavien vastauksista. Eroja löytyi lähinnä vastaajien muista taustatekijöistä. Varsinais-Suomea edustavista vastaajista melkein 94 % ilmoitti työskentelevänsä julkisella sektorilla, kun taas muita alueita edustavista vastaajista julkisen sektorin osuus oli vähän alle 55 %.

Vastaajien jakautuminen työtehtävittäin

Palautekyselyn vastaajista suurin osa oli lähihoitajia, noin 35 % (n=279). Toiseksi suurimman vastaajajoukon muodostivat muuna sosiaalihuollon ammattihenkilönä toimivat (16 %, n=127) ja kolmanneksi suurimman ryhmän sosiaaliohjaajana toimivat (11 %, n=90). Muussa työtehtävissä toimivia oli 66 henkilöä (8,2 %), johtajia/esihenkilöitä 53 (6,6 %), sairaanhoitajia 48 (6 %) ja sosiaalityöntekijöitä 44 (5,5 %).

Varsinais-Suomen alueella työskentelevien työtehtävien taustatiedot erosivat hieman muista. Esimerkiksi sosiaalityöntekijöiden osuus vastaajista oli vähän korkeampi Varsinais-Suomessa työskentelevien kohdalla, noin 9 % kun muun Suomen edustajista vain alle 3 % oli sosiaalityöntekijöitä. Sama huomio voitiin tehdä johtavassa asemassa olevien osalta: Varsinais-Suomessa työskentelevistä vastaajista oli 8,5 % johtavassa asemassa olevia henkilöitä, kun muualla Suomessa työskentelevistä vastaajista heitä oli alle 5 %.

Vastaajien jakautuminen palvelutehtävittäin

Palautetta saatiin kaikista seitsemästä eri sosiaalihuollon palvelutehtävästä. Eniten palautetta kurssista annettiin iäkkäiden palvelujen (39 %, n=311), vammaispalvelujen (23 %, n=183), lapsiperhepalvelujen (15 %, n=123), lastensuojelun (15 %, n=117) ja työikäisten palveluista (11 %, n=91). Kun tarkasteltiin palvelutehtäviä ja vastaajien työtehtäviä, huomattiin, että eniten kyselyyn vastanneista lähihoitajista toimi iäkkäiden ja vammaispalvelujen palvelutehtävissä.

Vastaajien sosiaalihuollon kirjaamisosaamisen tarkastelu aiemman opiskelun ja koulutuksen näkökulmista

Kysymykseen siitä, oletko opiskellut sosiaalihuollon kirjaamista tai suorittanut siihen liittyviä koulutuksia aiemmin, suurin osa vastasi, että on opiskellut sosiaalihuollon kirjaamista joko osana koulutustaan (37 %, n=300) tai on suorittanut tai osallistunut johonkin muuhun sosiaalihuollon kirjaamisen koulutukseen (39 %, n=316). Vastaajista 13 % ilmoitti, että on suorittanut Kansa-koulu-hankkeen kirjaamisasiantuntijavalmennuksen (n=104). Alle kolmasosa tähän kysymykseen vastanneista kertoi, ettei ole aiemmin suorittanut sosiaalihuollon kirjaamiseen liittyviä koulutuksia (29 %, n=234). Tässä joukossa korostuivat lähihoitajia ja ikääntyneiden palvelutehtäviä edustavat vastaajat. Huomioitavaa on, että tähän kirjaamiskoulutusta koskevaan kysymykseen pystyi valitsemaan useamman vastausvaihtoehdon.

Kohderyhmän tavoittaminen

Suurin osa vastaajista kertoi saaneensa tiedon sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssista oman organisaation kautta (87 %, n=699). Tietoa oli saatu myös opiskelu- tai työkaverilta (6,4 % n=51) ja Kansa-koulun viestintäkanavista (4,5 %, n=36). Oppilaitoksen kautta tietoa oli välitetty 32 vastaajan mukaan (4 %). Muut somekanavat mainittiin tiedonlähteenä kurssista puolestaan 14 vastauksessa. Tähänkin kysymykseen pystyi valitsemaan useamman vastausvaihtoehdon.

3.2 Sosiaalihuollon kirjaamisen osaaminen ja oppimistavoitteiden saavuttaminen

Kurssipalautteessa vastaajilta pyydettiin arviota sosiaalihuollon kirjaamisen perusteiden osaamisesta ennen kurssin suorittamista. Vastaajien kokonaismäärä oli tässä kysymyksessä 797 ja kaikkien vastaajien **keskiarvoksi tuli 7,1** minimiarvon ollessa 0 ja maksimiarvon ollessa 10. Vastausten mediaani oli 8, keskihajonta 1,9. Kun vastaajia pyydettiin arviota sosiaalihuollon kirjaamisen perusteiden osaamisesta kurssin suorittamisen jälkeen, saatiin vastauksia 798. Kaikkien vastaajien **keskiarvoksi tuli 8,3**, mediaanin ollessa 9 ja keskihajonnan ollessa 1,3.

Voidaan sanoa, että suurin osa vastaajista arvioi osaamisensa kehittyneen kurssin ansiosta ainakin yhden pykälän verran. Vastaajien taustatiedoissa kysyimme vastaajilta heidän aiemmin käymistään kirjaamiskoulutuksista tai olivatko he esimerkiksi suorittaneet Kansa-koulu-hankkeen kirjaamisasiantuntijavalmennuksen. Tätä taustatietoa tarkasteltaessa voitiin huomata, että osaamisen lisääntyminen näkyi molemmissa ääripäissä. Kirjaamiskoulutuksia aiemmin käymättömillä osaaminen lisääntyi keskivertoa enemmän, lähes kahdella pykälällä. He arvioivat ennen kurssia osaamistaan keskiarvoisesti luvulla 5,9 ja kurssin suorittamisen jälkeen keskiarvoisesti luvulla 7,8.

Kirjaamisasiantuntijat arvioivat osaamistaan ennen kurssia keskiarvoisesti luvulla 8 ja kurssin suorittamisen jälkeen keskiarvoisesti luvulla 8,8. Kirjaamisasiantuntijoiden osaamisen voitiin olettaa olevan jo lähtökohtaisesti hyvällä tasolla kirjaamiseen ja tiedonhallintaan liittyvän kiinnostuksen, kouluttautumisen ja mahdollisten työtehtävien kohdentumisenkin kautta. Ilahduttava havainto oli,

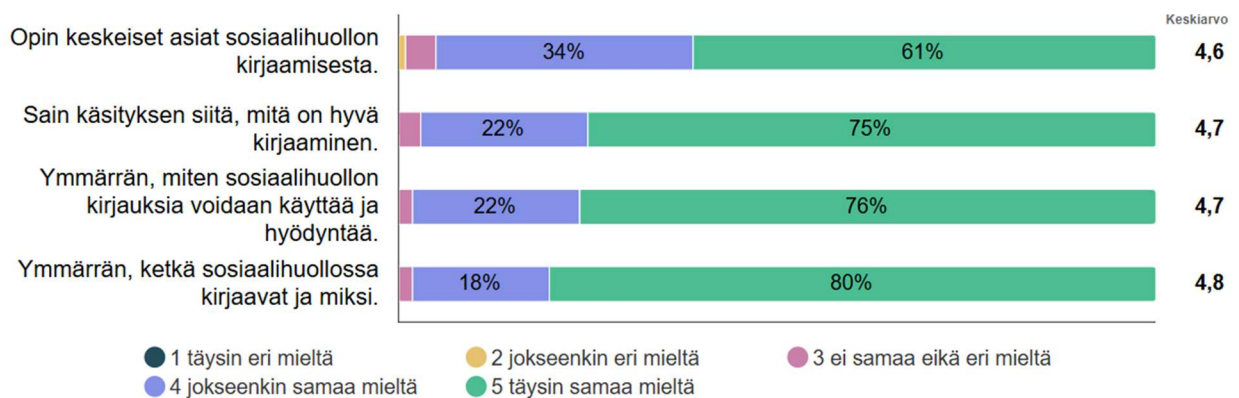
että myös kirjaamisiasiantuntijat kokivat osaamisensa lisääntyneen sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssin suorittamisen myötä.

Oppimistavoitteiden saavuttaminen

Hankkeen palautekyselyssä oli kysymys, jossa vastaajat arvioivat kurssin oppimistavoitteiden saavuttamista seuraavien väittämien avulla: 1) Opin keskeiset asiat sosiaalihuollon kirjaamisesta, 2) Ymmärrän, ketkä sosiaalihuollossa kirjaavat ja miksi, 3) Sain käsityksen siitä, mitä on hyvä kirjaaminen ja 4) Ymmärrän, miten sosiaalihuollon kirjauksia voidaan käyttää ja hyödyntää. Väittämien arvioinnissa käytettiin asteikkoa 1-5, kun 1=täysin erimieltä ja 5=täysin samaa mieltä.

Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssille asetettujen oppimistavoitteiden saavuttaminen

Vastaajien määrä: 804



Kuvio 1. Oman oppimisen arviointi sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssille asetettujen oppimistavoitteiden osalta (n=804).

Kuviosta 1 voidaan todeta, että kurssin oppimistavoitteet on saavutettu erinomaisesti. Palautekyselyyn vastanneet olivat oppineet keskeiset asiat sosiaalihuollon kirjaamisesta (ka. 4,6) ja he saivat käsityksen siitä, mitä on hyvä kirjaaminen (ka. 4,7). Palautekyselyyn vastanneet olivat sitä mieltä, että he ymmärtävät, ketkä sosiaalihuollossa kirjaavat ja miksi (ka. 4,8) ja myös miten sosiaalihuollon kirjauksia voidaan käyttää ja hyödyntää (ka. 4,7).

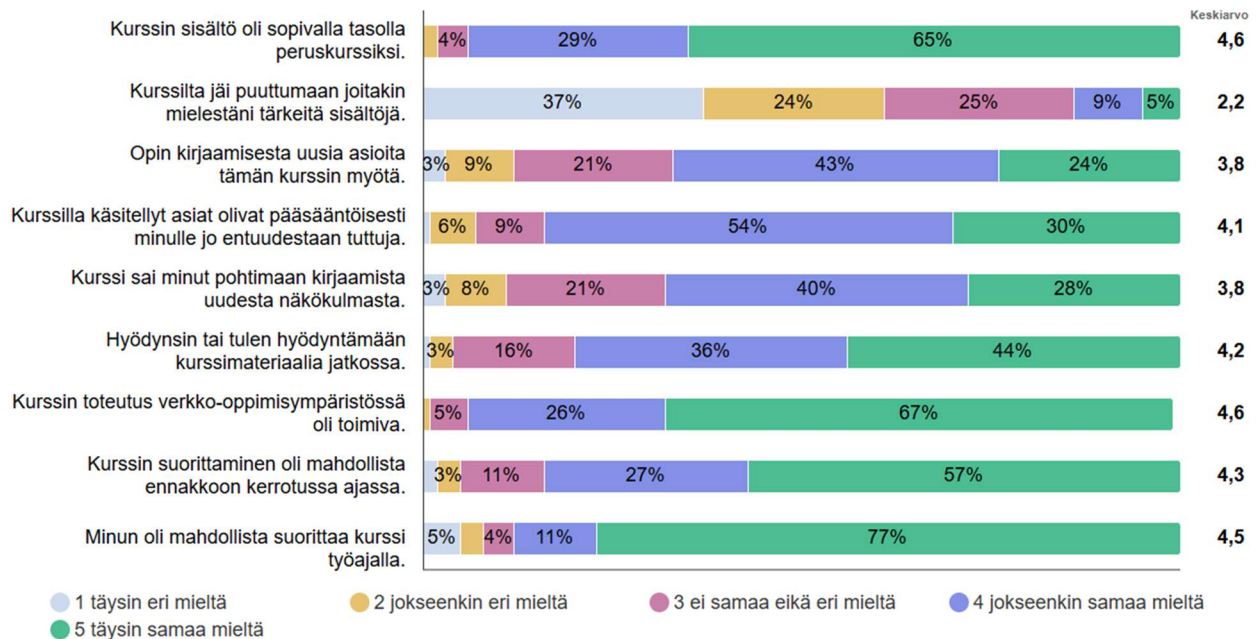
Kun tarkasteltiin eri vastaajaryhmiä taustatietojen perusteella, keskiarvoissa ei ollut kovin suuria eroja. Palautteiden valossa vaikuttaa siltä, että oli kurssin suorittaneen lähtötietojen taso tai työpositio, mikä tahansa, peruskurssi tuki hyvin sosiaalihuollon kirjaamisen perusasioiden oppimista.

3.3 Palaute kurssin sisällöstä ja toteuttamistavasta

Pyysimme palautekyselyssä vastaajia arvioimaan myös kurssin tasoa ja sisältöä. Väittämät koskivat osin myös kurssin suorittaneen omaa oppimista.

Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssin sisällön ja toteuttamistavan arviointi

Vastaajien määrä: 805



Kuvio 2. Arviot kurssin sisällöstä ja toteuttamistavasta väittämien avulla (n=805).

Saadun palautteen perusteella kurssi oli sopivalla tasolla peruskurssiksi eikä siitä jäänyt puuttumaan tärkeitä sisältöjä. Pääsääntöisesti vastaajat olivat oppineet uusia asioita kurssin myötä, varsinkin sosiaalihuollon kirjaamiskoulutuksia aiemmin käymättömät vastaajat (ka. 3,9). Kurssilla käsitellyt asiat olivat pääsääntöisesti vastaajille tuttuja (ka. 4,1). Kurssi sai vastaajia kuitenkin pohtimaan kirjaamista uudesta näkökulmasta (ka. 3,8). Kurssia hyödynsi tai aikoi hyödyntää jatkossa suurin osa vastaajista (ka. 4,2). Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssi koettiin toimivaksi verkko-oppimisympäristössä (ka. 4,6). Kun tarkasteltiin eri vastaajaryhmiä taustatietoihin perustuen, merkittäviä eroja ei näistäkään keskiarvoista löytynyt.

Kurssin suorittamiseen käytetty aika

Kurssin suorittamisaika oli ilmoitettu eOppivan sivulla minuutteina ja se määriteltiin käyttäjätestauksen myötä yli 60 minuutiksi. Vastaajat olivat pääosin sitä mieltä, että kurssin suorittaminen oli mahdollista ennakkoon kerrotussa ajassa (ka. 4,3, n=805). Kun kysyimme tarkemmin suorittamiseen käytettyä aikaa, noin 50 % vastaajista ilmoitti käyttäneensä kurssin suorittamiseen noin 60-90 minuuttia (n=375). Toiseksi eniten vastaajista suoritti kurssin 30-60 minuutissa (n=238). Yli 90 minuutissa kurssin suoritti vastaajista noin 17 % ja alle 30 minuutissa noin 2 %.

Suurin osa palautekyselyyn vastaajista oli sitä mieltä, että kurssi oli mahdollista suorittaa työajalla (88 %). Avoimissa palautteissa tuotiin kuitenkin esiin, että asiakastyö saattoi keskeyttää ja siirtää kurssin suorittamista loppuun myöhemmäksi. Näissä yhteyksissä tuotiin esille, että kurssialusta olisi voinut tukea kurssin suorittamista osissa paremmin. Tästä välitettiin palautetta eOppivalle verkko-oppimisympäristön kehittämiseksi. Avoimissa palautteissa ei tullut esille tilanteet, joissa kurssi olisi jäänyt suorittamatta kokonaan. Tällaisista tilanteista hanke olisi voinut saada tietoa vain palautteen kautta. Todennäköistä on, että jos kurssi jää syystä tai toisesta tekemättä, myös palaute kurssista jää usein antamatta.

3.4 Kurssista saatu avoin palaute

Kurssin suorittaneilta pyydettiin hankkeen palautekyselyssä lisäksi **avointa palautetta kurssin kehittämiseksi**. Palautekyselyssä tätä kartoitettiin seuraavilla kysymyksillä: “Mitä jäit kaipaamaan kurssilta?” ja “Miten muuttaisit kurssia paremmaksi?” Näihin kysymyksiin saatiin yhteensä 219 kirjallista vastausta. Kurssille toivottiin lisää käytännön esimerkkejä, tehtäviä ja videoita. Esille tuli toiveita myös omaan palvelutehtävään tai erilaisiin työtilanteisiin liittyvistä konkreettisista kirjaamisen ohjeista ja syventävästä tiedosta kirjaamista koskien.

”Konkreettisia kirjausesimerkkejä eri sosiaalipalveluiden alueelta. Voisi esim. valita omaa työnkuvaa vastaavan palvelun ja oppia sitä kautta selkeää, asiallista sekä riittävän informatiivista kirjaamista.”

”Lisää konkreettisia esimerkkejä, esimerkiksi tällainen olisi hyvä kirjaus, tällaista kirjaamista tulee välttää jne.”

Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssilla tavoiteltiin ennen kaikkea kirjaamisen perusasioiden kokoamista “yksiin kansiin” ja esittämistä mahdollisimman selkeästi, ymmärrettävästi ja tiiviisti, jotta tavoitettaisiin se ydin, mikä on sosiaalihuollon kirjaamisessa kaikille yhteistä. Tämä tarkoitti seitsemän eri sosiaalihuollon palvelutehtävän ja erilaisten asiakastilanteiden vaatiman kirjaamisen erityisyyden ja yksityiskohtien tarkastelun tietoista kurssin ulkopuolelle rajaamista. Erilaisia palvelutehtäviä huomioitiin lähinnä vain muutamien kirjaamisesimerkein, jotka laadittiin tarkoituksellisesti eri palvelutehtäviä koskeviksi. Palautteissa toivottiin myös mahdollisuutta kuunnella kurssi osittain tai kokonaan lukemisen sijaan, ja että tekstiä olisi vähemmän.

”Kurssi tulisi olla kuunneltavissa kokonaan, tekstiä on paljon, niin lukemisessa menee aikaa ja keskittyminen herpaantuu. Itse opin parhaiten, jos pystyn kuunnella ja seurata tekstiä samaan aikaan.”

Videomateriaalin tiedettiin olevan toivottua, mutta sen laajamittainen käyttö kurssilla nähtiin riskialttiina. Sosiaalihuollossa tulee usein lainsäädäntömuutoksia, jolloin videot muuttuvat käyttökelvottomiksi. Lainsäädäntömuutosten päivittäminen tekstiin on helpompaa kuin uusien videoiden tuottaminen. Kurssimateriaaleista todettiin, että niitä olisi haluttu tallentaa omaan käyttöön ja kerrata myöhemmin. Tämä oli kurssilla mahdollistettukin tietyin ehdoin.

Kehittämissuositusten sijaan tässä osuudessa oli tuotu esille huomattava määrä myös erilaisia positiivisia mainintoja kurssista. Lisäksi usein todettiin, että kurssi oli hyvä näin, ei tarvetta muutoksille tai, että ei tule mieleen, mitä kurssissa tulisi tehdä toisin tai muuttaa. Vastaus tämän

kohdan kysymyksiin oli kuitattu toistuvasti myös pelkällä viivalla. Verkko-oppimisympäristöön liittyvänä palautteena esille tuli toive mahdollisuudesta tehdä kurssia erissä ja jatkaa myöhemmin kohdasta, johon edellisellä kerralla kurssilla oli jäänyt. Tämä toive välitettiinkin verkko-oppimisympäristön kehittämiseksi eOppivalle.

Palautekyselyssä pyydettiin kurssin suorittaneilta avointa palautetta myös siitä, **mikä kurssissa oli parasta tai toimi erityisen hyvin**. Positiivista palautetta annettiin 343 avoimen vastauksen verran. Palautteissa korostuivat toistuvasti maininnat kurssin selkeydestä, asioiden esittämisestä kurssilla loogisesti, jäsennellysti, ymmärrettävästi ja monipuolisesti sekä maininnat kurssin tiiviydestä ja kattavuudesta.

”Selkeä, monipuolisesti ja vaihtelevasti toteutettu, se teki kurssista kevyen suorittaa.”

Kurssilla haluttiin tuoda esiin erilaisia näkökulmia sosiaalihuollon kirjaamiseen. Kurssilla käsiteltiin kirjaamista esimerkiksi asiakaslähtöisyyden, eettisen ja lainsäädännön mukaisen kirjaamisen näkökulmista. Lisäksi haluttiin painottaa, mitä merkitystä kirjaamisella voi olla esimerkiksi myös rakenteellisen sosiaalityön ja toisiokäytön näkökulmista. Kirjaamisen merkitystä kuvattiin ja konkretisoitiin myös eri toimijoiden (kuten asiakas, työntekijä, esihenkilöt/johto, organisaatio, päättäjät) näkökulmista. Kirjaamisen monipuolinen tarkastelu sai kurssilla kiitosta:

”Kurssi toi selkeästi esille kirjaamisen sisällöstä kaiken tärkeän ja sen tärkeän merkityksen monelle eri taholle, myös asiakkaalle itselleen. Lisäksi huomioiden sen, kuinka kaikki perustuu lakeihin.”

”Pidin erityisesti siitä, miten kirjaamiskokemusta kuvattiin eri henkilöiden avulla. Kurssissa oltiin hyvin monipuolisesti lähdetty avaamaan kirjaamista ja sen perusteita, eettistä puolta sekä sen vaikutuksia. Hyvää oli myös eri linkit, mihin aion perehtyä paremmalla ajalla vielä. Hyvä kurssi. Kiitos!”

Eryteisesti pidettiin käytännön esimerkeistä, moduulien keskeiset asiat kertaavista videoista, toiminnallisuuksista, tehtävistä tekstin lomassa sekä visuaalisesta toteutuksesta kuten esimerkiksi erilaisista hahmoista, heidän roolinsa ja teeman mukaisista puhekuplista.

”Pidin eniten konkreettisista esimerkeistä, kuten esimerkikirjauksista ja Aija Asiakkaan jne. puhekuplista. Kurssilla oli ansiokasta, miten hyvin se avasi kirjausten toissijaista käyttöä, mikä oli itselleni uutta.”

”Möjlighet att studera i egen takt, bra sammanfattande videon och exempel.”

Avoimista palautteista kävi ilmi se, että kurssi toimi myös ajatuksia herättävänä ja kertaavana kurssina osalle heistä, joilla kirjaamisen perusasiat olivat jo hyvin hallussa:

”Kurssin sisältö oli erittäin selkeä ja siihen oli koottu kaikki olennainen päivittäiseen kirjaamiseen liittyvä tieto. Itse en oppinut varsinaisesti uutta, koska kirjaaminen on tuttua niin pitkältä ajalta, mutta kurssi oli siitä huolimatta hyvä ja toimiva ja se palautti asioita taas mieleen ja pysäytti aiheen äärelle.”

4 Yhteenveto ja johtopäätökset peruskurssin pilotoinnista

Peruskurssin pilotointi onnistui suunnitellusti ja kaikki pilotoinnille asetetut tavoitteet saavutettiin. Tieto peruskurssin suorittaneiden määrästä joulukuun 2024 puolivälissä oli yhteensä yli 17 400, mikä ylitti huikeasti sille asetetun tavoitemäärän (2 500).

Kurssin oppimistavoitteet toteutuivat yli odotusten. Lähes kaikki palautekyselyyn vastanneista olivat mielestään oppineet keskeiset asiat sosiaalihuollon kirjaamisesta. Kurssille asetetut sisällölliset tavoitteet toteutuivat palautteen mukaan myös erinomaisesti. Positiivinen ja ehkä yllättäväkin havainto oli, että myös kirjaamisasiatuntijavalmennuksen suorittaneet palautteen antajat kokivat kirjaamisosaamisensa lisääntyneen peruskurssin suorittamisen myötä. Osa kurssin suorittaneista olisi hyötynyt peruskurssin sijaan esimerkiksi kirjaamisen syventävästä kurssista. Palautteissa toivottiin vielä syvemmälle meneviä kirjaamisen sisältöjä tai esimerkkejä palvelutehtävittäin tai eri sosiaalipalveluista käsin kirjaamisen tarkastelua.

Kurssista saatu palaute oli kaiken kaikkiaan todella positiivista. Kurssin arvioitiin olevan sopivalla tasolla peruskurssiksi ja se koettiin pääsääntöisesti vaivattomaksi suorittaa verkko-oppimisympäristössä. Kurssin suorittamiseen käytetty aika mukaili kurssille asetettua tavoitesuoritusaikaa. Palautekyselyyn vastanneista suurin osa oli suorittanut kurssin työajallaan, mikä kertoo ilahduttavasti siitä, että kirjaamisosaamisen tukeminen nähdään tärkeänä myös organisaatiotasolla. Kurssi oli myös riittävän tiivis, jotta sen saattoi suorittaa työn ohessa.

Sosiaalihuollon peruskurssilla haluttiin tavoittaa erityisesti terveydenhuollon ammattilaiset, esimerkiksi lähihoitajat, jotka työskentelevät sote-yhdyspinnassa. Sosiaalihuollon kirjaaminen eroaa terveydenhuollon kirjaamisesta. Se on luonnollisesti myös vieraampaa terveydenhuollon toimintaympäristössä toimiville ammattilaisille. Saadun palautteen mukaan tämä kohderyhmä arvioi itse sosiaalihuollon kirjaamisosaamisensa ennen kurssin suorittamista muita vastaajia heikommaksi. Tällä kohderyhmällä oppimistulokset nousivat ilahduttavasti myös eniten. He arvioivat muita useammin myös, että tulevat hyödyntämään oppimateriaalia jatkossakin.

Palautteiden analysointia ja varsinkin niistä tehtäviä johtopäätöksiä haastoi se, että tarkkaa tietoa kaikista kurssin suorittaneista ei ollut saatavilla. Täten ei ollut mahdollista tehdä johtopäätöksiä esimerkiksi siitä, miten hyvin palautetta antaneiden henkilöiden näkemys kuvaa tai edustaa kaikkia kurssin suorittaneita henkilöitä. Palautteita antaneiden joukko kuvautui kuitenkin taustatietojen tarkastelun perusteella monipuolisena. Hankkeen ensimmäisen työpaketin tavoitteena oli edistää sosiaalihuollon kirjaamisen perusosaamisen lisääntymistä kansallisesti. Palautteiden valossa voidaan todeta, että kirjaamisen peruskurssi vastasi, sille annettuun tavoitteeseen hienosti.

Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssin pilotointi oli menestystarina. Se oli myös huikea päätös sosiaalialan osaamiskeskusten pitkäjänteiselle työlle kirjaamisosaamisen ja kehittämisen parissa. Kansa-koulu 6-hankkeen näkökulmasta Sosiaalihuollon kirjaamisen kurssi tulisi ehdottomasti säilyttää, jotta se tavoittaisi mahdollisimman monia sosiaalialalla toimivia ammattilaisia ja alalle suuntaavia opiskelijoita jatkossakin.

Sosiaalihuollon tiedonhallinta on nopeassa muutoksessa. Tiedolla johtamiseen tulee panostaa yhä enemmän muuttuvassa yhteiskunnassa. Sosiaalihuollon kirjaamisen kehittäminen, laadukas asiakastiedon dokumentointi ja tilastointi luovat tiedonhallinnalle hyvän ja kestävä perustan.

Sosiaalihuollon kirjaamisen peruskurssi on toimiva ja tehokas tapa varmistaa sosiaalihuollossa toimivien ammattilaisten riittävä kirjaamisaaminen perustasolla jatkossakin.